

Angelika Kaczmarczyk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: angelika.kaczmarczyk@ue.wroc.pl
ORCID: 0000-0003-3395-7135

INFORMACJA SPRAWOZDAWCZA MIKROJEDNOSTEK W ASPEKCIE MARGINALIZACJI ZASADY OSTROŻNOŚCI

DOI: 10.15611/pn.2021.3.05
JEL Classification: M41, M42

© 2020 Angelika Kaczmarczyk

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0). Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Cytuj jako: Kaczmarczyk, A. (2021). Informacja sprawozdawcza mikrojednostek w aspekcie marginalizacji zasady ostrożności. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 65(3).

Streszczenie: Celem artykułu jest próba oceny wpływu stopniowej marginalizacji zasady ostrożności na jakość informacji sprawozdawczej mikroprzedsiębiorstw gospodarczych. Przyjęto takie metody badawcze, jak analiza literatury z badanego zakresu i dedukcja. Zasada ostrożności stanowiła kiedyś jedną z podstawowych cech jakościowych określających wiarygodność informacji sprawozdawczej. Z czasem jej znaczenie zmalało, co miało wpływ na wprowadzane regulacje prawne. Szczególnie w sprawozdawczości mikro- i małych jednostek można zaobserwować wręcz rezygnację ze stosowania tej zasady. Pojawia się pytanie: czy ograniczenie stosowania zasady ostrożności nie wpłynie na jakość informacji sprawozdawczej generowanej przez mikrojednostki? Przydatność określają jednak odbiorcy tej informacji, a krąg użytkowników sprawozdań mikro- i małych jednostek różni się od użytkowników sprawozdawczości dużych firm i korporacji. Można zaryzykować stwierdzenie, iż wprowadzane uproszczenia nie wpływają negatywnie na jakość informacji sprawozdawczej.

Słowa kluczowe: jednostki mikro, zasada ostrożności, informacja sprawozdawcza.

1. Wstęp

Forma prezentowania informacji sprawozdawczej wpływa na jej jakość oraz proces odbioru i przetwarzania, co z kolei przekłada się na użyteczność informacji sprawozdawczej. Jest to ważne zwłaszcza w aspekcie postępującego procesu zwiększania stosowania uproszczeń w sprawozdawczości mikro- i małych jednostek gospo-

darczych. Jedną z zasad, która coraz bardziej podlega marginalizacji, jest zasada ostrożności.

Początkowo postać sprawozdania finansowego w małym stopniu uzależniona była od jego wielkości. W nieistniejącym już artykule 50 ustawy o rachunkowości wprowadzono możliwość sporządzania sprawozdania uproszczonego, sama wycena jednak niewiele różniła się w zależności od wielkości przedsiębiorstwa. Nie było też wprost klasyfikacji przedsiębiorstw ze względu na ich wielkość. Mówiło się raczej o przedsiębiorstwach podlegających badaniu przez biegłego rewidenta (jako jednostkach dużych) oraz takich, które nie były obligatoryjnie badane (jednostki mniejsze). Dopiero nowe regulacje wprowadzone w 2014 roku wyszczególniły kategorie jednostek mikro, małych oraz pozostałych. Ten podział poskutkował licznymi uproszczeniami z zakresu sprawozdawczości oraz wyceny, kierowanymi do jednostek mikro i małych.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat zaobserwowano rosnące znaczenie uproszczeń dla jednostek mikro i małych. Można nawet zaryzykować stwierdzenie, iż wprowadzane uproszczenia stoją w sprzeczności z zasadą istotności. Do tej pory stosowanie uproszczeń zdeterminowane było istotnością. Jednostki, które spełniały formalne wymogi do zastosowania uproszczeń, mogły stosować je wszystkie, pod warunkiem że nie wywierają one istotnie ujemnego wpływu na rzetelne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej, finansowej oraz wynik finansowy jednostki. Należało tutaj kierować się zasadą istotności, która stanowi, że informacje wykazane w sprawozdaniu finansowym należy uznać za istotne, gdy ich pominięcie lub zniekształcenie może wpływać na decyzje podejmowane na ich podstawie przez użytkowników tych sprawozdań. Nie można też uznać poszczególnych pozycji za nieistotne, jeżeli wszystkie nieistotne pozycje o podobnym charakterze łącznie uznaje się za istotne.

Duże wątpliwości nasuwają się w związku z nowymi przepisami znacznie ograniczającymi zasadę ostrożnej wyceny, które oznaczają zalegalizowanie możliwości wykazywania aktywów w wysokości przekraczającej ich kwotę dającą się odzyskać w przyszłości. Ustawa o rachunkowości zezwala na stosowanie wielu uproszczeń, nie wiążąc ich z zasadą istotności. Nadrzędne zasady rachunkowości nakazują rzetelnie prezentować sytuację jednostki, a upraszczanie ewidencji nie może wprowadzać w błąd odbiorców (Ustawa z dnia 29 września..., 1994, art. 4, ust. 4 i 4a).

Celem artykułu jest próba udzielenia odpowiedzi na pytania:

- Czy zasadne jest różnicowanie zasad sporządzania sprawozdania finansowego w zależności od wielkości jednostki?
- Czy poziom agregacji informacji powinien zależeć od wielkości przedsiębiorstwa?
- Czy ograniczenie stosowania zasady ostrożności nie wpłynie na jakość informacji sprawozdawczej generowanej przez mikrojednostki?

2. Jednostki mikro jako kategoria przedsiębiorstw w prawie bilansowym

Nowa kategoria jednostek – jednostki mikro – została wprowadzona do prawa bilansowego nowelizacją ustawy o rachunkowości (zwanej dalej ustawą), która weszła w życie 5 września 2014 roku. Nowelizacja ta w znacznym stopniu zaimplementowała zapisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego 2013/34/UE, w szczególności wprowadzono nową kategorię jednostek – jednostki mikro, małe oraz pozostałe. Nowe regulacje rachunkowości są reakcją na zmiany w gospodarce. Rosnące znaczenie małych jednostek gospodarczych, a także oraz coraz częściej dochodzące z praktyki gospodarczej opinie o zbyt dużych wymogach ewidencyjnych i sprawozdawczych doprowadziły do licznych zmian w sprawozdawczości finansowej jednostek mikro. Jednostki mikro dzielą się obecnie na następujące grupy, które prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Jednostki mikro w znowelizowanej ustawie o rachunkowości

Jednostki mikro	Kryteria
Spółki handlowe – spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna	Nie przekraczają w danym roku obrotowym oraz roku poprzedzającym ten rok co najmniej dwóch z następujących trzech wielkości: <ul style="list-style-type: none"> • 1 500 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego, • 3 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy (należy zwrócić uwagę, że w limicie przychodów brak przychodów z operacji finansowych, sprzedaży materiałów oraz pozostałych przychodów operacyjnych) • 10 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty
Osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie	Przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów oraz operacji finansowych wynoszą nie mniej niż 2 000 000 euro i nie więcej niż 3 000 000 euro za poprzedni rok obrotowy
Osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie	Przychody netto nie przekraczają progu sprzedaży towarów, produktów oraz operacji finansowych 2 000 000 euro
Związki zawodowe, organizacje pracodawców, izby gospodarcze, przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych, społeczno-zawodowe organizacje rolników, organizacje samorządu zawodowego, organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła i Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych	Jeżeli nie prowadzą działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Ustawa z dnia 29 września..., 1994).

Należy zaznaczyć, iż w początkowej wersji ustawy do jednostek mikro zaliczano także stowarzyszenia i fundacje, które nie prowadziły działalności gospodarczej. Po roku funkcjonowania tego zapisu zrezygnowano z niego. Zdaniem autorki takie działanie było zasadne. Sektor fundacji, stowarzyszeń czy – szerzej – *non profit* ma swoją specyfikę, która niekoniecznie wpisuje się w sektor jednostek mikro. Dlatego też dla tej grupy przedsiębiorstw wprowadzono nowe rozwiązania sprawozdawcze.

Jednostkami mikro nie mogą zostać jednostki, które pomimo spełnienia wymogów ustawowych odgrywają znaczącą rolę w gospodarce. Jest to związane z ograniczoną możliwością analizy takich sprawozdań. Należą do nich:

- jednostki organizacyjne działające na podstawie prawa bankowego, przepisów o obrocie papierami wartościowymi, funduszach inwestycyjnych, działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej,
- spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, fundusze emerytalne,
- jednostki zamierzające ubiegać się lub ubiegające się o zezwolenie na wykonywanie działalności uprzednio wymienionych,
- jednostki sektora finansów publicznych.

3. Zasada ostrożności w krajowych regulacjach prawnych oraz w literaturze przedmiotu

Za prekursora zasady ostrożności uznaje się francuskiego kupca Jacquesa Savary'ego, który w roku 1675 w komentarzu do prawa handlowego o wycenie towarów pisał: „(...) przy tym trzeba się strzec, aby ich wyżej nie oceniać, niż są warte, bo oznaczałoby, że czyni się bogatym na papierze. Należy raczej je tak oceniać, aby przy sprzedaży w przyszłości wydobyć zysk w inwentarzu roku następnego”. Zalecał on także uwzględniać czas zakupu towaru, okres jego magazynowania, dotychczasową utratę wartości, zmiany mody czy zmiany cen producentów (Kociołek, 2019). Tym samym Savary sformułował pierwotną definicję zasady ostrożności. To nie cena rynkowa powinna stanowić podstawę wyceny bilansowej, lecz ich cena pierwotna. Moment sprzedaży jest tym momentem, który generuje określony wynik. Powstała w ten sposób różnica między ceną nabycia a ceną sprzedaży powinna kształtować wynik finansowy jednostki (Rówińska i Zadora, 2012). Zupełnie inne podejście prezentował autor przełomowego dzieła z rachunkowości *Summa de arithmetica, geometria, proportini et proportionalita* – Luca Pacioli. Można nawet stwierdzić, iż przeciwny był stosowaniu zasady ostrożnej wyceny, pisząc: „(...) wyszczególniając każdą z rzeczy znajdujących się w pierwszych pozycjach (...), oceń dobrze ich aktualną cenę. Podawaj raczej wyższe ceny, tj. jeżeli wydaje ci się, że coś jest warte 20, wpisz 24, tak, aby twój zarobek był większy” (Pacioli, 2007). Przestrzeganie zasady ostrożności wynikało często zatem ze zwyczajów kupieckich, nie było uregulowane normami prawnymi.

W kolejnych latach rachunkowość została w większym stopniu unormowana regulacjami prawnymi. Wytworzyły się dwa dominujące systemy rachunkowości:

kontynentalny oraz anglosaski. Zasada ostrożnej wyceny jest charakterystyczna dla modelu kontynentalnego, który występuje m.in. w Japonii, Niemczech, we Francji czy w Szwajcarii. W państwach funkcjonujących w tym modelu przedsiębiorstwa są silnie związane z bankami zabezpieczającymi ich podstawowe potrzeby finansowe. Rachunkowość kierowana jest głównie do tej grupy użytkowników, nie zaspokaja w wystraszającym zakresie potrzeb informacyjnych inwestorów, co jest charakterystyczne dla modelu anglosaskiego. W modelu kontynentalnym szczególny nacisk kładzie się na regulacje prawne, mało znaczącą rolę odgrywa prawo zwyczajowe.

E.A. Hendriksen przedstawia trzy podstawowe argumenty za modelem kontynentalnym:

- 1) pesymistyczne podejście w rachunkowości równoważa skłonność do nadmiernego optymizmu menedżerów i właścicieli,
- 2) przeszacowanie zysku i wycen jest bardziej niebezpieczne dla podmiotu gospodarczego i jego właścicieli niż niedoszacowanie,
- 3) ryzyko uwzględnienia w sprawozdaniu nieprawdziwych informacji jest gorsze niż nieujawnianie czegoś, co może okazać się prawdziwe (Hendriksen i van Breda, 2002).

W polskim prawie bilansowym przyjęto zapis, zgodnie z którym „(...) poszczególne składniki aktywów i pasywów wycenia się, stosując rzeczywiście poniesione na ich nabycie (wytworzenie) ceny (koszty) z zachowaniem zasady ostrożności. W szczególności należy w tym celu w wyniku finansowym, bez względu na jego wysokość, uwzględnić:

- 1) zmniejszenia wartości użytkowej lub handlowej składników aktywów, w tym również dokonywane w postaci odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych;
- 2) wyłącznie niewątpliwe pozostałe przychody operacyjne i zyski nadzwyczajne;
- 3) wszystkie poniesione pozostałe koszty operacyjne i straty nadzwyczajne;
- 4) rezerwy na znane jednostce ryzyko, grożące straty oraz skutki innych zdarzeń” (Ustawa z dnia 29 września..., 1994).

Wprowadzenie do ustawy o rachunkowości zasady ostrożnej wyceny zmierza do ograniczenia swobody w wycenie składników majątkowych (Babuška, 2014). Stosowanie zasady ostrożności przy wycenie ma na celu zminimalizowanie ujemnych skutków niepewności. Przychody należy ujmować tylko pewne, a koszty – nawet te prawdopodobne. Stosowanie ostrożności przy wycenie prezentuje sytuację majątkową i finansową jednostki w sposób bardziej pesymistyczny. Odbiorcy informacji sprawozdawczych mają pewność, że sytuacja majątkowa i finansowa przedsiębiorstwa może być w rzeczywistości lepsza, ale nigdy gorsza od tej opisanej w sprawozdaniu finansowym. Tworzone odpisy aktualizujące i rezerwy obniżają wynik finansowy oraz wartość majątku jednostki. Według prawa bilansowego rezerwy tworzone są m.in. na:

- zobowiązania i straty z operacji gospodarczych w toku (rezerwy na niepewne zobowiązania i straty),

- utratę wartości (odpisy aktualizujące wartość środków trwałych, środków trwałych w budowie, inwestycji, należności, zapasów),
- na koszty (na naprawy gwarancyjne i rękojmię),
- rezerwy kapitałowe.

Tabela 2. Sprawozdanie finansowe a zasada ostrożnej wyceny

Bilans	Rachunek zysków i start
1) zakaz aktywowania pozycji, które nie dostarczają korzyści ekonomicznych lub nie można ich wiarygodnie oszacować, np. wytworzony znak firmowy, 2) obowiązek aktualizacji wyceny aktywów z tytułu utraty wartości, 3) tworzenie rezerw na zobowiązania, 4) zakaz wyceny aktywów powyżej ceny nabycia (koszt historyczny) – z wyjątkiem inwestycji	1) obciążanie wyniku finansowego kosztami niewykorzystanych zdolności produkcyjnych, 2) niesymetryczne uznawanie kosztów i przychodów, polegające na zaliczaniu do wyniku finansowego wyłącznie niewątpliwych pozostałych przychodów operacyjnych oraz wszystkich pozostałych kosztów operacyjnych

Źródło: opracowanie własne.

Wpływ zasady ostrożności na sprawozdanie finansowe według polskiego prawa bilansowego prezentuje tabela 2.

4. Zasada ostrożności a użyteczność informacji sprawozdawczej w aspekcie wielkości jednostki gospodarczej

Rachunkowość jednostki gospodarczej powinna być prowadzona w taki sposób, by dostarczane informacje miały walor użyteczności i wiarygodności. Użyteczność informacji sprawozdawczej jest oceniana przez jej odbiorców. Można zaryzykować stwierdzenie, iż potrzeby informacyjne odbiorców są różne w zależności od wielkości jednostki. Nasuwają się zatem pytania:

- Czy różnicować zasady sporządzania sprawozdania finansowego w zależności od wielkości jednostki?
- Czy poziom agregacji informacji powinien zależeć od wielkości jednostki?

Poziom agregacji oraz zakres stosowanych zasad powinny odwoływać się do istotności. Informacje nieistotne powinny być włączone do pozycji zbiorczej. Problem jednak tkwi w postrzeganiu istotności przez poszczególnych użytkowników sprawozdań finansowych. Wielkość przedsiębiorstwa determinuje jego odbiorców. Odbiorca informacji sprawozdawczej dużego przedsiębiorstwa ma zazwyczaj inne oczekiwania niż odbiorca informacji sprawozdawczej jednostki mikro. Są to często inne grupy użytkowników. Zróżnicowanie formy prezentowanych informacji sprawozdawczych wydaje się więc zasadne. Sporządzający sprawozdanie finansowe stoi przed wyborem prezentowania informacji bardziej ogólnej dla wszystkich odbiorców lub bardziej szczegółowej dla określonej grupy odbiorców.

W ostatnich latach na sile przybiera proces marginalizacji zasady ostrożności w aspekcie mikro- i małych jednostek. Związane jest to z ograniczaniem obowiązków sprawozdawczych tej grupy podmiotów oraz licznymi uproszczeniami stosowanymi w wycenie aktywów i pasywów.

Uproszczenia w zakresie ograniczania stosowania zasady ostrożnej wyceny polegają na:

- odstępstwie od dokonywania odpisów aktualizujących wartość aktywów,
- pominięciu tworzenia rezerw na znane jednostce ryzyko i straty (dotyczy zarówno rezerw ogólnych, jak i rezerw na świadczenia pracownicze czy rezerw z tytułu odroczonego podatku),
- rezygnacji z tworzenia rozliczeń międzyokresowych biernych.

Wskazane uproszczenia są kierowane do jednostek mikro i małych, ale nie wszystkich. Kryterium jest tutaj wielkość jednostek, ale przede wszystkim odpowiedzialność za zobowiązania spółki. Z możliwości stosowania tego uproszczenia są wyłączone spółki z o.o., spółki akcyjne, komandytowo-akcyjne oraz te komandytowe i jawne, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są właśnie spółki akcyjne, z o.o. oraz komandytowo-akcyjne. Główną przesłanką do złagodzenia zasady (a właściwie do jej wyeliminowania) jest odpowiedzialność. Ustawodawca założył zatem, iż nieograniczona odpowiedzialność jest lepszym gwarantem rzetelności dla odbiorcy informacji sprawozdawczej aniżeli nadrzędna zasada ostrożnej wyceny.

Nasuwa się tutaj pytanie, z czego wynika postępująca marginalizacja funkcjonowania zasady ostrożności? Odpowiedzi można szukać w regulacjach międzynarodowych. W MSR/MSSF od 1989 roku zasada ostrożności była traktowana jako jedna z kluczowych cech wiarygodności informacji. Jednak w roku 2010 ostrożność została usunięta z listy cech jakościowych, które powinny być zawarte w sprawozdaniu finansowym. W uzasadnieniu wskazano, iż główną przyczyną wyeliminowania tej cechy z założeń koncepcyjnych była niespójność tej zasady z neutralnością. Zasada ostrożności mogła być pretekstem do celowego zaniżania wartości aktywów lub zawyżania wartości zobowiązań, co mogło powodować manipulowanie wynikiem finansowym w kolejnych okresach (Gos i Hońko, 2015). Pomimo braku tej zasady w MSR/MSSF można znaleźć wiele regulacji będących realizacją tej zasady w praktyce. Jak zauważa M. Głębocka (2016), usunięcie zasady ostrożności z założeń koncepcyjnych MSSF nie oznacza, że zasada ta przestała obowiązywać, a jednostki są zwolnione z konieczności zachowania rozsądku w szacunkach wartości składników majątku.

W tabeli 3 przedstawiono poszczególne zapisy nawiązujące do zasady ostrożności.

W 2018 roku IASB przywróciła jednak odwołania do zasady ostrożności; zdefiniowano ją jako: rozagę przy stosowaniu subiektywnych ocen potrzebnych do dokonania oszacowań w warunkach niepewności, jako element neutralności (*Applying*

IFRS..., 2018). Takie pojmowanie ostrożności miało wspierać neutralność sprawozdań finansowych i nie prowadzić do zawyżania lub zaniżania wartości aktywów, pasywów, kosztów i przychodów. Niemniej zasada ostrożności została zdegradowana z nadrzędnych zasad rachunkowości do cechy wspierającej neutralność i wiarygodność.

Tabela 3. Wybrane zapisy w MSR/MSSF świadczące o realizacji zasady ostrożności

MSR/MSSF	Opis
MSR 2. Zapasy, pkt 13	Wycena początkowa w niższej z dwóch wartości: w cenie nabycia (koszcie wytworzenia) lub wartości netto możliwej do uzyskania na dzień bilansowy, nie wyższej niż wartość historyczna
MSR 36. Utrata wartości aktywów, pkt 59	Wycena w niższej z dwóch wartości: koszcie historycznym lub wartości odzyskiwalnej
MSR 38. Aktywa niematerialne, pkt 54	Zakaz aktywowania kosztów prac badawczych i wytworzonych przez jednostkę
MSSF 5. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana, pkt 15	Wycena aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia na dzień zaklasyfikowania ich do tej kategorii w niższej z dwóch wartości: wartości historycznej (cena nabycia, koszty wytworzenia) lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Kociołek, 2019).

W polskich przepisach krajowych zasada ostrożności nadal pełni funkcję zasady nadrzędnej. To jednak zmieniło się po wprowadzeniu kategorii jednostek mikro i małych – wtedy nastąpił proces marginalizacji tej zasady w aspekcie tych jednostek prowadzący do całkowitej z niej rezygnacji.

Oczywiście zasady ostrożności nie należy utożsamiać tylko z ostrożną wyceną. A. Helin proponuje ją rozumieć szerzej, jako filozofię prezentacji danych w sprawozdaniu finansowym, uwzględniającą rozważę w ocenie skutków finansowych zdarzeń (Helin, 2017). Współcześnie odchodzi się od definicji ostrożności jako zasady *sensu stricto* do nastawienia ostrożnościowego, niedefiniowanego wprost w regulacjach prawnych. Ostrożność będzie oznaczać ostrożne podchodzenie do danych szacunkowych, na które wpływają ryzyko i niepewność (Giedroyc, 2007). W krajowych regulacjach dla mikro- i małych jednostek właściwie zrezygnowano z takich danych szacunkowych (odpisy aktualizujące, rezerwy pracownicze, rozliczenia międzyokresowe bierne, rezerwy z tytułu odroczonego podatku). Może mieć to związek ze stopniowym zbliżaniem się rachunkowości tych jednostek do regulacji prawa podatkowego. Dużo sprawozdań finansowych mikro- i małych jednostek i tak już wcześniej miało postać „sprawozdań podatkowych”, czyli uwzględniano przede wszystkim koszty i przychody zbieżne z regulacjami podatkowymi. Nie jest to jednak zgodne z celem prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz z zasadą *true and fair view*.

5. Zakończenie

Rachunkowość jest uznawana za uniwersalny język biznesu, którego zadaniem jest m.in. pomaganie w procesie podejmowania decyzji przez odbiorców informacji sprawozdawczej. Jakość tej informacji jest centralnym punktem zainteresowania badaczy oraz praktyków rachunkowości. Dostarczane informacje sprawozdawcze muszą być rzetelne i wiarygodne, zgodnie z zasadą *true and fair view*. Realizacja tej zasady jest problematyczna m.in. ze względu na duży krąg odbiorców oraz wynikające z tego zróżnicowane potrzeby informacyjne. Zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz sporządzania sprawozdań finansowych są określane zasadami nadrzędnymi rachunkowości. Jedną z takich zasad, obok zasad memoriału, istotności czy ciągłości, jest zasada ostrożności.

Zasada ostrożności stała się przedmiotem dyskusji w aspekcie części mikro- i małych jednostek, które mogą z niej zrezygnować w ramach skierowanych do nich uproszczeń.

Jednostki mikro i małe stały się ważną kategorią w prawie bilansowym od roku 2015, kiedy to zaimplementowano zapisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego 2013/34/UE, wprowadzającej nowy podział jednostek. Podział jednostek ze względu na wielkość zdeterminował wprowadzenie wielu uproszczeń, początkowo głównie sprawozdawczych, a potem w zakresie wyceny aktywów i pasywów. Początkowo uproszczenia dotyczyły formy prezentowania informacji sprawozdawczych (dla jednostek mikro odpowiednio zagregowane pozycje) do wielu uproszczeń dotyczących wyceny obcych środków trwałych, aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku czy uproszczonej wyceny kosztu wytworzenia. Ostatnie zmiany pozwalają jednostkom mikro i małym na całkowitą rezygnację z zasady ostrożnej wyceny. Jest to problematyczne, gdyż zasada istotności, od której uzależnione były poprzednie uproszczenia, nadal obowiązuje jako jedna z kluczowych cech jakościowych informacji sprawozdawczej. Stawiane są także pytania o przydatność takich informacji. Przydatność określają jednak odbiorcy tej informacji, a krąg użytkowników sprawozdań mikro- i małych jednostek różni się od użytkowników sprawozdawczości dużych firm i korporacji. Można zatem zaryzykować stwierdzenie, iż wprowadzane uproszczenia nie wpływają negatywnie na jakość informacji sprawozdawczej. Jakość jest zdeterminowana przede wszystkim użytecznością informacji sprawozdawczej dla odbiorców.

Literatura

- Applying IFRS – IASB issues revised conceptual framework for financial reporting.* (2018). EY, London: Barker R., Conserv.
- Babuška, E. W. (2014). Teoria rachunkowości w tworzeniu i rozwijaniu zasad rachunkowości. W: *Teoria rachunkowości a jej współczesne regulacje* (s. 27-48). Warszawa: Difin.
- Giedroyc, M. (2007). Zasada ostrożności – artykuł dyskusyjny. *Forum Rachunkowości*, (1), 62-68.

- Głębocka, M. (2016). Współczesny wymiar zasady ostrożności. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 80(2), 86-95.
- Gos, W. i Hońko, S. (2015). Zasada ostrożności. *Rachunkowość*, (4).
- Helin, A. (2017). *Ustawa o rachunkowości. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck.
- Hendriksen, E. A. i van Breda, M. (2002) *Teoria rachunkowości*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kociołek, T. (2019). Zasada ostrożności w polskich i międzynarodowych standardach rachunkowości. *KNUV*, 4(62), 17-30.
- Pacioli, L. (2007). *Tractatus XI de Computis et Scripulis – Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalita*. W: E. Pogodzińska-Mizdrak, S. Sojak S. (red.). Warszawa: SKwP.
- Rówińska, M. i Zadora, K. (2012). Rachunkowość w wartości godziwej a zasady rachunkowości. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 62(118), 197-225.
- Ustawa o rachunkowości z dnia 9 września 1994 r. (Dz. U z 2018 r., poz. 395 z późn. zm.)

MICRO-UNIT REPORTING IN THE ASPECT OF MARGINALIZATION OF PRUDENCE CONCEPT PRINCIPLE

Abstract: The aim of the article is an attempt to assess the impact of the gradual marginalization of the prudence concept and its impact on the quality of reporting information of micro entities. The usefulness, however, is determined by the recipients of the reporting information. We can risk a statement: the introduced simplifications do not have a negative impact on the quality of reporting information. In order to achieve the above-mentioned goal, the following research methods were adopted: analysis of the literature in the studied area and deduction.

Keywords: micro units precautionary, prudence concept, reporting information.